

SZEGEDI HIRADÓ.

41-ik szám.

Szombaton, május 25-én 1861.

Harmadik évfolyam.

Megjelenik:

Hetenként kétszer, szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztői iroda:

Buzatér, Sziráky-ház, első emelet.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Vidékre postán és Szegeden házhozhozással: Egész évre 8 frt, — félévre 4 frt, — évnegyedre 2 frt osztr. ért.

Helyben elvitte a kiadó-hivatalból: Egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos petitors egyszeri hirdetésnél 7 ujkr. kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr. Bélyegdíj minden egyes beigtatásért 30 ujkr. A nyilttérben a háromhasábos petitors igtatási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Engedmények,

vagy az 1848-ki törvények kellene-e?

(Folytatás.)

Ha volnánk a szabad élet terén valami suhanc nép, mely eddig örökké a szolgaság járma vagy a korlátlan uralkodás ótalma alatt tengett, becsvágyunkat az oktroj ingerelhetné, és indokolható volna ezen átalakulás iránt netalán emelkedő lelkesedés; de mi egy évezred óta birunk polgári alkotmány-nal, melynek épségében rejlik megelégedésünk; a szabadság azon foszlányait pedig, melyek engedmények alakjában nemzeti történelmünket, önállóságunkat gnyolják, oly rongyoknak tartjuk, melyek foltoknak ugyan elviselt, szakadozott alkotmányos mezen megjárják, de azon ragyogó becsü és szépségű alkotmányos egyenruhán, mi az 1847—8-ki törvényhozás remekműve, nincs szükség foltra, és ha fogna egykor lenni, ezt magunk fognók kiválasztani, nem pedig idegen elemü s külhoni műhelyből ránk löcsölve kénytelen, kelletlen elfogadni. Országunk jogai csak annyiban sem korlátozhatók hozzájárulásunk nélkül, mennyiben ezt az összes nagy állam érdekessége követeli, mert e hont személyes egyesülésen túl egyéb kapocs törvényesen Austriához nem köti, s ami közös érdek az örökös tartományokkal főforoghat, ezekre nézve, az 1847—8. III. t. c. 13. §-a által körülírt határok között és az „Előbeszéd“ értelmében, Magyarország nemzetközi kötelességei teljesítésétől nem idegen.

Miért is ha a szóban forgó intézkedésekkel szemben vannak elégtelenség és ellentörékvések, dicsőségeül legyen mondva országunknak, ezen ellentörékvés a nemzet egyetemé; ennek oka, mert a nemzet joga császári engedmény-, adomány-átcsereletetik. Tudja meg tehát Austria, Európa és az egész világ, hogy engedmény, kegyelem alakjában, ha az osztrák kormány az 1848-ki alkotmányos nyeresiményeknél többet adna is, e nemzet testületileg fogná visszautasítani és maradna azon korlátok között, melyeket az 1847—8-ki alkotmányos törvényhozás megállapított. Játsza az osztrák kormány a nagylelkü szerepét, elhitetendő a világgal, minket minő boldogokká akarna tenni; de mi komoly megfontolással feleljük: „törvényeink összeségét adjátok vissza, és ekkor még jótévkök sem vagytok, csak igazságosak kezdetek lenni akár meggyőződés-, akár kénytelenségéből.“ És kimondjuk, ha a törvényes királyok által szentesített törvényeknek szentesége nem sérthetetlen, ugy világi értelemben nincsen kegyelet, mit lábbal tapodni nem lehetne. Tizenegy évig leszorítottatok minket tüzzel vassal alkotmányos szabadságunk áldásos mezejéről, fogtok-e nekünk kimondhatlan szenvedéseink-, nélkülözéseink-, fájdalomaink-, sarcoltatásaink-, üldöztetéseink-, megkisebbitéseink-, becselenítéseink-, veszteségeink-, anyagi és szellemi pusztulásaink, halottaink, vértanúinkért adni kárpótlást? Bizonyosan nem. És mi, ha egyebet nem, ennyi áldozat mellett 1848-ki törvényeinket visszakövetelhetjük és követeljük, s elárulnók magunkat és hazánkat, s maradékaink átkát idéznók fejünkre s emlékeztetünk, ha az ország alkotmányával ellenes engedményeket valaha törvényeinkül elfogadnók.

Eszünk- és szívünkkel tehát oda törekedünk, hogy törvényeink összeségét visszanyerjük, és nem hogy az eddig adott engedményekért, — melyeknek törvényességét el nem ismerjük — de összes törvényeink visszaállításáért sem érezzük magunkat kötelezve köszönetet mondani; mert valamint népjogtapodás volt a tény, mely ezredéves törvényeinket „tabula rasa“vá tette, ugy nem találunk érdemet azok visszaállításában, s ezáltal olyan erkölcsi kötelességet látván csak teljesítve, mit csak egyetlen pillanatra is betöltetlen hagyni, vétek vala; de söt istentagadás. Minélfogva akkor volnánk nem barátai, de ellenségei a hazának, ha ezen meggyőződésünk helyességétől eltérnénk. Örülni fogunk a kilátásba helyezett nagy, erős és szabad intézményekkel ellátandó Austriának; mert ennek szabad-

ságában saját alkotmányunk erődjét fogjuk szemlélni; hanem azon alkotmányos eldorádói tüneménynek, hazánk önállóságát és függetlenségét mindig a törvény korlátai között, alá nem rendeljük; azonban készek leszünk mindig alkotmányos állásunk befolyását oda használni, hogy az osztrák tartományok szabadsága és jóléte minden elnyomási kísérletek ellen lehetőleg fődöztessék.

Ki nem mondható csalódásokban ringatja magát az ember fia, ki véli, hogy az engedményezett állapotoknak Magyarországon bálványzói vannak; e hon összes megyei és városai azokat egyhangulag elítélték 1848. év mellett, mint egy ember nyilatkozván, és azon politikai tényezők, kik az 1847—8. XVI. t. c. 2. §-a a) b) c) pontjai értelmében a megyei, s a XXIII. t. c. 6-ik §-a a) b) c) d) e) pontjai szerint közvetve s a 23. 25. §§-ok nyomán pedig közvetlen a városi hatóságot gyakorolják, munkanélküli ügyvédek vagy tudorok, diés- és pénzszomjas újságírók, elégedetlen tanárok és tanítók, eladósodott kisnemesség, szónoklataikban önmaguknak tetsző hiú ellenzéki emberek és félnék mágnások-e? avagy ezen testületek, a váddal ellenkezőleg, nem képviselik-e összesen részint a fekvő birtokot, értelmiséget és tudományt, részint a tőkepénzeket, ipart, kereskedést, s nem mindnyájan bátrak-e és határozottak 1848 mellett szót emelni, és — ha kell — szavukat vérrel is megpecsételni? S van-e olyan fő és alsóbb nemesség, van-e bármely néposztálynak olyan valódi értelmisége, vannak-e oly derék polgárok és parasztok, és bármely osztályban olyan túlnyomólag becsületesek, kik nem 1848, de az engedményezett állapotok felé igyekezzenek? Bizony nincsenek.

Legyen az ur vagy paraszt, földbirtokos vagy proletár, iparos vagy tőkepénzes, értelmes vagy tanulatlan, polgár, nemes vagy főúr, ezek mind egy célra, az ország független alkotmánya visszaállítására töreksszenek.

És mágnásaink, kik néhány számmal mint félnékek jeleztetnek, s hogy nem azok és a nagy többség övék, a „Pesti Napló“ f. évi 87. számában megjelent nyilatkozatuk eléggé igazolja; nem azon magasztos hazafini szellem által vannak-e lelkesítve, melynek fényugára a Vesselenyi, s a Zrínyiek és Frangepán főurak neveit történelmünkben örökké emlékeztetésekké tevő? Aki hamis adatok által másokat akar tévedésbe vezetni, bizonyára magát csalja meg. Mágnásaink túlnyomó többsége a nemzet közös meggyőződését nemcsak osztja, de ezen közvélemény föntartó vezére, terjesztője, őtalmazója. És azon néhány, nemzetiségéből kivetkőzött mágnás, ki az osztrák érdekekhez szít, a Bachrendszer kész köteles szolgája volt, s megszokta a nemzet ezeket számba nem venni. Ezek a nemzetestnek nem alkotó részei. Lehetnek ezek hü osztrákok, jó világpolgárok, csak nem magyarok s nem a szabadság országnagyai; ilyenekre kérhetjük Petőfivel:

„Isten küldd e helóta népre
Földed legszörnyűbb zsarnokát,
Hadd kapjon érdeme díjába
Kezére bilincset, nyakába
Jármot, hátára kancsukát.“

(Folyt. köv.)

Nemzeti létünk sarkalatos feltételei.

IX.

Társadalmi bajaink forrása.

Tudni való, hogy bizony annyi bajt, mennyiben a megüszögösödött társadalmi élet sinlődik, nem származtathatni le egyes elkülönített okokból. — Minthogy azonban mindannak rendszerös fejttetésébe bocsátkozni ezennel nem lehet szándokunk: az izekre szedő találgatás mellőztével és a szertegyökerező okok végső számainak töröl hegyre nyomozgatása helyett csupán innét onnét rántunk elő néhány bajtenyésztő kinövést, melybe a csak fölületesen szettekinthő figyelem is majd minden lépten nyomon kénytelen beleütközni.

Sok káros botlástól meg lehetne óvni a tár-

sadalmi életet csupán ezeknek lenyeseése által is; csak elégségös erő foglalkoznék a fattyu hajtások botolgtatásával.

Midőn ama sok félszességet, fonákságot, negélyt s ezerféle eltorzultságot, azt a sok mesterkelt nyomorúságot, „mondva csinált“ bajt ste. komolyan szemügyre vesszük: lehetlen egyebet gondolnunk, mint hogy mindezen jelenség legközelebb-ről az emberlénynék önmagával való meghasonlottságából ered. Mintha a rendöltetésüknel fogva egy főcélra töreködni tartozó erők és tehetségek különböző befolyások által megvesztögetve természetös frigyöket megbontották volna s így egymás közt is dulongva, főleg az ész uralma ellen lázongnának! S ugy látszik, sokban sikerül is azt lealázniok. Néhatt éppen annak szöges ellentéte — az érzék, másutt a képzelem bitorolja a gondolkodó értelem szerepét különböző árnyéklatok szerint módosultan.

Mi volt légyen az, mi e tényező erők szükséges összhangzatát megháborodásnak indítá s azt mindinkább növeli: sokból álló dolog volna kibüvelyözni. — Az üdítési szándék legcélszerűbben tesz, ha a sinlődöt a módjában álló szerekre s a töle függő okok elhárítására figyelmezteti.

A nyers érzékiséghez bajosabb levén eszmével férközni, talán a képzelemhez irányoznók előbb a gondolkodás egésztelő folyamodványát.

Az emberlénynék lelki világában a gondolkodáserő kétoldalú munkássága által tünik ki, mint öncselekvő tehetség. Ennélfogva az értelem és képzelem kettős szülötte s oly ikerfelek, hogy bár működésük külön irányu, de meghasonlásuk fölöttébb kártékony.

Meg van tehát a képzelemnek a szellemi élet körében az ő jelentékony föladata. És ha annak kellőleg megfelel: értéke megböcsüthetetlen. — Hisz nélküle értelmi munkásságunk is azonnal főakadna; mert az ismeretek gyűjtése lehetlenné válnék a képzelmi tehetségen alapuló emléközés híjával.

És mily sivár lenne a mindennapi élet a képzelem jótékony befolyása nélkül!

Szellemi életünk emelését, nemesbitését nagy részben a képzelő tehetség célszerű munkásságának köszönhetjük. — Ámde a képzelődésnek szertelenné fajulása nemcsak hogy az élet üdeségét nem eszközi, unalmait nem deríti, küzdelmeit nem enyhíti; hanem ellenben csak gyötrelmeit szaporítja, s mindennemű bajainak forrásait sokasítja. És a boldogtalanság örvényébe mindig mélyebben sodorja a miatta önmagával nem bíró elmét, a szerencsétlen meghasonlottságba esött lelket.

Megható példákat mutat föl e tekintetben a történelem egyesek ugy, mint nemzetek életéből.

Ha azon boldogtalanságokat, melyeknek már többször egész nemzetek, néptömegek vagy egyesek önbünek miatt áldozataiul estek, komolyan vizsgáljuk: könnyen fölfedezhetjük azoknak okai között a képzelem szertelenségének káros befolyását.

Midőn elménk ahelyett, hogy értelmi képességével minden érzéki szemléletből, minden hallás látás utján nyert tapasztalathól életirányzó okulást meritene s annak megvalósítására fegyelmézné szivünk vágyait, csupán enyelgő játékot üz képzeleteivel, az eszméknek s fogalmaknak csupán értelemkecsgetető változataiban gyönyörködik: csakhamar oda jut, hogy a valóságtól elpártolva szines burorékokkal hivalkodik, józan ítélet helyett ábrándok után lelkendez, s azok megvalósítására eröködven, döreségeért pótolhatlan károkkal adózik.

Nézzük csak a szeszélyös divat szánandó nyomorúságait; nem a túlesigázott képzelem kifolyásai-e azon izetlen ferdeségek, azon természetet gnyoló fintorképek, melyekkel a magukon túltenni fészalgök oly elidegenítőleg kacérkodnak?

A nyavalyás képzelgés önteltséget, nagyragyást, pöffeszködést, buta gögöt, követelést, irigységet, szeretlenséget, kárörömet, egyenetlenködést és a fékvesztött indulatoknak egész pokoli serégét szüli saját maga s mások vesztére.

És mégis gyakran a legtehetségesebb egyének, legadományozottabb nemzetek tévednek e veszélyes ösvényre.

Vizsgáljuk csak az élet jelenségeit és a történelem tanúságait bíráló figyelettel: igazolva láthatjuk azon állítást, mely szerint valamint a józan értelemmel, az ép ítélettel mérsékelt képzelem földi életünk göröngyös utait bájoló virágokkal ékesíti, borús fölleget oszlatja, fájdalomainkat enyhíti és a szellemi törekvéseknek s általában a tökélyesülésnek igen jelentékeny előmozdítója: úgy ellenben annak korlátlan csapongása csak kilábolhatlan veszélyeket idéz elő.

Böven tanúsítja az emberiség történelme, hogy éppen a legszellemdeusabb nemzetek vallották leginkább karukat a mérsékelt képzelem útján.

Szeretnők, ha honosainknak gondolkodni képes része komolyan vizsgálgatná az érintett lélektani mozzanatokot, s azokat kellőleg fölismerné, sőt szívére is venné: hogy minél megindítóbb példákban lássa, mily veszélyek zsákmanyaivá lőnek azok, kikben az egyensúlyt veszített szellemi erők fonák tevékenysége a valódi rendöltetés ellen munkált?

Ott van a történelem dús tára, melyből, mint Schneller Gyula mondá, mindennemű tanulság mérhető; de melyből az is megtanulható, hogy az emberek belőle mindig igen keveset okulnak, sőt alig valamit. — Miért? Mert gondolkodás helyett inkább képzelőnek.

Karcsanyéki G.

Pesti posta.

Május 20-án 1861.

□ Nemzetnek nem szabad együgyűnek lenni, vagyis ügyet nemzetnek nem szabad elmulasztani egyet sem soha. Ha többet nem tesz is, legalább tudomást kell vennie oly tárgyokról is, melyek habár nem tartoznak is a szoros életkérdései közé első sorban, összefüggnek mégis azokkal ezernyi látható és láthatatlan szálakkal, és kár volna egyet is gondatlanul mellőzni, vagy szándékosan félretolni.

Mivel e mellőzés, e félretolás most, midőn minden szem az országgyűlésen függ, csaknem menthetőnek látszik: annál szorosabb kötelessége a sajtónak örködni a másod-harmadrendű érdekek fölött is, melyek ápolást épen úgy kívánnak mint érdemelnek.

A tanodák ügye különben is azok közé tartozik, melyek minden időben a nemzet kiváló figyelmét igénylik. Annál nagyobb figyelemre méltó ezen ügy most, midőn a nemzet visszanyerte ugyan már a tanodák fölötti intézkedés jogát, de nem nyerte még vissza az intézkedés törvényszerű eszközét, a közoktatási minisztert.

Pest városa nem akarván a tanügy kárával várakozni, míg azt országosan rendezendik, már régebben bizottmányt nevez vala, melynek meghagyá, hogy a keblebeli reáltanodának célszerű átalakítását vegye tanácskozás alá, s ha elkészül, adja be annak tervét.

A bizottmány most május 16-án terjeszté elő javaslatát, melyet a városi közgyűlés egészben elfogadott, s melynek nevezetesebb pontjaira kíváncsian ezuttal fölívni a hazában létező más rokon intézetek érdekében a figyelmet.

Első helyen megemlítem, hogy a bizottmány rendes tantárgyak közé fölvetetni ohajtja a reáltanodáinkban eddig nélkülözött Lélek és Ész-tant, mint „a melyeknek segítségével lehet egyedül az eldarabolva szerzett ismeretek halmazát rendszeres egészszé, s így egyetemes tudományyá alakítani.”

Másodsor, a rendkívüli tantárgyak közé ohajtják fölvetetni a latin nyelvtant, „nemcsak mint olyan tanítási képző eszközt, mely által a lelki magasabb tehetségeket a legbiztosabban lehet kifejleszteni, hanem mint olyant is, melynek segítségével nélkül a reál, különösen pedig a természeti tudományokban magát senki tovább nem képezheti, s mint olyant végre, melynek tudása által az életpálya-választása megnyeri azon szabadságot, melyet sajnosan nélkülöz, ki latinul nem tud s megtanulása idejét már elmulasztotta.”

A harmadik főpont, melyre a bizottmány figyelt, a nemzeti nyelv és irodalom, Magyarország földrajzával és történelmével.

Mi cél, mi szándék vezérelheté azon jó urakat, de rossz embereket, kik a sanyarúság éveiben tanodáink fölött korlátlanul intézkedtek, azt legjobban akkor látjuk, ha meggondoljuk, hogy a tanítás és oktatás legelső elvét „az Ismerd tenmagadat” nagy elvét merőben megtagadván, oda dolgoztak, hogy tanulóink mindent tanuljanak ismerni, csak önmagukat ne! S mit reméltek e rendszertől? Nem kevesebbet mint azt, hogy a magyar ember elvesztvén öntudatát, el önbecsérzetét, de még a pusztá önérzetét is, géppé törpülend, lelketlen szerszámmá tompuland, melylyel azután ki a gép titkát, a szerszám csinyját ismeri, kedve kénye szerint rendelkezheessen.

Mi szívünk mélyéből üdvözöljük nemes Pest városát a tanügy féltett mezején, és midőn látjuk, hogy az eddigi lélekölő iránytól eltérni, s az egyedül célra vezetőt követni szándékozik, nem tehetjük,

hogy követendő például ne ajáljuk az ország fővárosát a testvérhatóságok figyelmébe. *)

Szeged város hatósága által kiadott építési rendszabályok.

Megnyitjuk lapunkat az utósó közgyűlésben fölmerült s elfogadott utszabályozás- és építkezésre vonatkozó rendszabályoknak, hívén, hogy közleményeinkkel az építkezőknek jó szolgálatot teszünk.

A középítkezés célszerű vezetésére a városi hatóság szépitési bizottmányt állított föl, ennek köréhez tartozó tárgyak a következők: üres telekre vagy valamely egészen, vagy részben lebontandó épület helyére emelendő új épület, vagy régi épületre új emelet építése, nemkülönb ha a már önálló épülethez új szárny, vagy bárminő új lakrész toldatik, midőn a házföld szerkezete megváltozik, vagy annak meglévő támaszai módosulnak, ha az épület egészen vagy nagyrészt újra födetik; továbbá ha új tűzelő hely készíttetik, vagy a már meglévő átalakítás alá esik, boltozat vagy lépcső építése, lebontása, roskadozó fal lerontása, utcára ajtók, ablakok kitörése, boltnak szobává alakítása, kémény készítése vagy átigazítása, villámhárító fölállítás, földalatti csatornák készítése, annak iránya vagy lejtőjének megváltoztatása, pincék, kutak, jégvermek, nagyobb házak árnyékszékéi építésének munkába vétele.

A melléképületek fölállítása vagy változtatása. Háztetek elosztása, vagy több telek egyesítése, új utcák kinyitása, meglévők átváltoztatása, utcakövezet, járda, csatornák, vízvezető árkok fölállítás.

Eljárási szabályok: minden kérvény vagy szóbeli előadás a főnelőrsorolt tárgyra nézve a szépitési bizottmány elnökéhez intézendő, ki is a legrövidebb idő alatt küldöttség által a helyi szemlét, a szükséghez képest a szomszédok kihallgatása mellett megtéteti, a bizottmányi javaslatra a városi tanács végzést hoz, miről az illető fél írásban értesíttetik, mely végzéshez magát szigoruan alkalmazni mindenki tartozik.

A végzés kézbesítése előtt az építéshez fogni nem lehet, az építés befejezéséről a szépitési bizottmány elnöke értesítendő lesz, hogy az épület megvizsgáltassék és használhatóságáról az engedély kiadathassék.

Új építkezésnél, valamint nagyobb szerű átváltoztatásnál tartoznak az illetők kérvényeik mellé az épületre vonatkozó tervet párban benyújtani, a terv magában foglalja pontos mérték szerint az épület alaprajzát, keresztmetszését, a tető szerkezetét, az emésztő gödör helyét, a vízvezető csatorna menetét, az épület külalakját. A tervre a tulajdonos neve, városrész, házszám, hová az építés szándékolatik, fölírva legyen, végre a tervképző vagy az építést elvállalt építész a tervet aláírásával lássa el; megjegyeztetik, miként a tervet fölülvizsgáltatván, a fölülvizsgáló aláírásával fognak elláttatni. A tervek egyik párja tanácsai határozat után a félnek kiadatik, a másik pár a szépitési bizottmánynál ellenőrség végett kéznél marad.

Ha az építés folyama alatt az építést vezető építész változik, ezt az építető a szépitési bizottmány elnökének tudomására hozni tartozik.

Az építés folyama alatt ha netalán a fölmerült helyi körülmények tekintetbe vétele miatt a jóváhagyott tervtől eltérni szükséges lenne, vagy az építés hiányosnak és nem biztosnak tűnnék föl, akkor erről a szépitési bizottmány elnöke azonnal értesítendő lesz, ki is küldöttség által a helyi vizsgálatot megtétetvén, a módosítás fölött a városi hatóság fog határozni, és addig a munkát folytatni nem lehet.

Az építkezés ideje alatt az építésre szükséges anyagok, kiásott föld és egyéb hulladék összehalmozása az utcán, ennek fele széleségen fölül tiltatik, a közlekedés akadálytalan főtartására pedig minden szükséges intézkedést az építést vezető építész felelet terhe alatt megtétetni tartozik; ha az építéstől fölmaradt hulladékanyagokat az építető föl nem használhatja, tartozik az építető a szépitési bizottmány által a legközelebbi feltöltetni elhatározott utcába hordatni.

Nagyobb épületeknél az alapletétel, valamint a boltajtók és kapukiszöb építése a szépitési bizottmány elnökének a bizottmányi ellenőrködés végett bejelentendők. (Polyt. köv.)

Tárogató.

Helybeli ujdonságok.

— A legszebb májusi nap ezidén városunk kecses hölgyeinek s a nagy gymnasiumi ifjuságnak bizonyára e hó 23-ka vala. E nap tartá meg a felsővárosi erdőben a helybeli felsőbb tanosztályok reménydús fiatalsága a természet fejlődő ölében egyszerű, de annál kedélyesebb majálisát. A leggyönyörűbb nap kedvezett az ifjú keblek ártatlan örömeinek. A még félig lombos erdő mintha

*) Lelkünk egész meggyőződéséből pártoljuk mi is a mondottakat, s hiszszük, hogy szakavatott tanügyi bizottmányunk e nemes példaadást nem késendik utánozni. Szerk.

csak bővös kertté alakult volna ez este; a szende gyöngyvirágok, a feselő rózsák, a szindus százzsorszépek, a legbájosabb alakokban valának városunk kecses leányai által képviselve. A legnemesb élvezet vala szemlélni a gondos szülők meglepedés- és reménytől sugárzó arcait, midőn keblök virágai ártatlan örömet ily hódító alakban látnak nyilatkozni. A házi és tanodai tapintatos nevelés e szép őszhangzata a társas élet kebelén, bizonyára a legmeglepőbb jutalom vala az ifjuság művelt lelkü mentorainak, kik városuknak oly leelőhatlan hálaát vivják ki naponkint az érdemdús kegyes tanító-rend iránt. A magyar zene lelkesítő hangjai a musák szerény növendékeit mindannyi daliakká bővölték át; szende szépeink ragyogó pillantatai, a szülők s tanárok biztató szavai a magyar lelkesültségnek azon igéző jelenetét varázsolák elő, melyet más nemzet ifjuságánál alig találunk föl. E megható perenek midőn mi is tanúi valánk, öröm árasztá el keblünket a szép jövő gondolatára, melyet ily őszhangzatosan nevelt ifjuság hazánknak biztosítand; örömtől telt el szívünk látásán a szülőknek e gondosan megóvott erőteljes sarjain. Ezen a ifju természet elővárszolta örömnapp a legszebben s legméltóbban is lőn befejezve; esti 9 órakor a telt hold szelid világánál vig társalgás közt tért vissza a szép vendég-koszorú az oly üdítőleg hatott májusi kirándulásból, megörökítvén egy kedves emléket, melyet ez estély ártatlan élve költe föl a jelenvoltak keblében.

— A helybeli iparos-segédgyeletnek folyó hó 26-án d. u. 3 órakor a Lémle-házbéli szállásán kezdendő közgyűlésén igen lényeges ügyeiről leendő tárgyalása, ohajtandó, hogy azon az egyleti pártolók és részvényesek minél nagyobb számmal jelenjenek meg. Ez intézetnek városunkban nem jelentéktelen föladata volna; ha sikerülhetne kellő virágzásnak indítani.

— Löw Lipót helybeli főrabbi, az általa szerkesztett „Ben Chananja” című hetilap legutóbbi számában gr. Teleki László halálának — egy szakavatottan irt cikkben szinte lerója kegyeleti tartozását. A honi izraeliták ügyében eddig szót emelt honatyák nevei közt vezéresillagul tüntetvén föl a nagy halottat, megemlíti azon t. földünket is — jelenlegi erélyes főkapitányunkat — ki az 1844-iki hongyűlésen, mint szegedi követ bátran föl szólalt az izraeliták polgári joga iránt.

— Az országgyűlésre felküldött ifjaink szorgalmas és érett megfontolást tanúsító tudósításait olvasván, felölök azon örvedetes észrevételünket nyilváníthatjuk, miszerint a nekik nyújtott önképzési alkalom által szerzett tapasztalataikkal egykor a közügyekben dúsán meghalálándják küldöiknek irántuk tanúsított hazafias áldozatait.

— E hó 22-ikén reggel a hidnál egy négylovas kocsit tartóztatott föl a hidbztos, melyről a rajta ült két jó madár azonnal megugrott, amint fölök a lovakról bizonyítvány előkérte. A szaladánknak eredt két lököt azonban elfogtatván, jelenleg lovastul biztos helyen vannak.

— Ugyane napon a szőregi országúton hat fegyverzett financ rablóként támadta meg az arra járó kocsikat, s mindennemű fenyegetések közt kimotozta azokat; pedig az osztrák büntető törvény halált szab az utonállókra, kik fegyveres kézzel vagy fenyegetések közt valakit megtámadnak.

— Igen szomorú jelenség, miszerint nálunk egy idő óta annyi elhagyott gyermek kószál az utcákon, kik koldulás- de többnyire lopással nyugtalanítják a lakosokat. Az irányukban használt szigorú fenytés nem igen látszik rajtuk fogni; tehát dolog- vagy fenytőházba velők; de ilyen nálunk még nem létezik.

— A fölözött es. kir. megyei törvényszék működése utóbbi idejében B. I. helybeli volt alkusz, ki ellen több csalási büntény bebizonyult, mint szökévényt köröztetett. Néhány nap előtt hazakerült; szabadon sétálgatván alkalmasint azt hitte, hogy alkotmányos bírának a népnymorgatókat kimélni fogják; de csalódott, mert e hó 22-kén oly helyre tették őt, hol csalódásából teljesen kiábrándulhat.

* E hó 24-én d. e. 8 órakor a városi harangok tűzvészt hirdettek, alsóvároson egy csaknem új zsindeyes ház födele égett le. A tűz a szinben lévő széna kigyuladásából eredt. Midőn e sorokat írjuk, ismét tűzvészt jelzenek a harangok. A tűz a ma reggeli tűzvész helyétől alig 40 öl távolban van, — két épület áll lángokban. Mindezen tűzveszélyek között csak az a szerencse, hogy polgármesterünk és kapitányaink rögtön a vész helyén teremnek, s erélyes intézkedéseik által — derék népünk ismert tűzoltási jártasságát fölhasználva — a tűz tovább terjedését mindig szerencsésen megátolják.

* Amint halljuk, azon 150 ftról szóló váltó, mely minapában a segéd-kapitány asztaláról ellopott, megkerült; mert a tettes, miután a váltó hirlapilag megsemmisített, azt 10 nap után — észrevétlenül az asztalra visszacsempesztte.

* A múlt héten alsóvárosnak egyik tanyáján egy mezei gazdának egyetlen kis leánykája, a vásárról hozott mézesbábnak örülvén, örömet ugrándozásban fejezé ki, de oly szerencsétlenül, hogy megbotolván, a konyha közepén álló tekenőben lévő forró szappanlúgba esett, s annyira leforrázta

magát, hogy 24 órai kínlás után lelkét kiadta. Ebből tanulhatnak a szülők, hogy a midőn ily forró tárggyal bántanak el, akkor a gyermekeket ehez közel ne ereszkék.

* A napokban egy izraelitának 3 éves kis leánykája, az alig egy lábny magas rovásu kútba bele esett. A szülék e szerencsétlenséget csak akkor vevék észre, midőn a hulla már a vízszinére feljött.

Meghívás.

Több választmányi tag lemondása folytán, a honvédség-egylet bizottmányának újra szervezése, s egyéb közbejött rendkívüli ügyek elintézése végett, folyó évi május hó 30-án délutáni 3 órakor a városi tanácsteremben tartandó közgyűlésre, az egylethez tartozó minden volt honvéd tisztelettel meghívatik.

Szegeden, 1861. május 24-én.

Pajor István,
egyl. elnök.

Hazai tudósítások.

K—i A Katona-szobor leleplezési tinnepélyéről rögtönzött tudósításhoz, melyet a pesti lapok már bővebben közlenek, még sok érdekes részletet csatolhatnánk; s főleg reánk vonatkozólag számos megjegyzést tehetnénk az ott támadt eszmecserék nyomán. De mielőtt a hely szűke miatt csak egy pár vonást érintenénk azokból: tudósításunk két sajtói hibáját kívánjuk kiigazítani: a) a darázsok helyett homokkő oszlopot kértünk. b) Marikovszky G. jutalmazott költeményét Suhajda S. gymn. igazgató olvasta föl. — Legtekintélyösebben valának képviselve a főváros hatóságai, tudomány- és művészeti szakegyének által, aztán N. Körös főleg tanügyi férfiak és tanuló ifjak diszes csoportja által; továbbá a Jászokszág. Városunkból két tanár és R. A. gyógyszerész vállalkozott e szellemügyi élvezet fölkeresésére. — Nekik vala alkalmuk Horváth Péter által Kecskemét városa részéről Szeged városaért mondott pohárköszöntést elfogadni. A már említettek kivül felköszöntést hallottak még. Fehér Péter, Bulesu Kár., Kis Miklós, Polgár Károly, Bene, Horváth P. Fejes, Kecskeméthy Istv., Kerek Józ. Juhász J. kunsági ügyvéd, a budai polgármester Kovács József, Jaszovits. (Meglehet azonban hogy egy két névről nem pontosan értesültem.) Különös figyelmet gerjesztett Királyi Pál orsz. gy. képviselő és Jancsó Adám tanár többszöri erélyteljes felszólalása; az utóbbinak igen lényeges dolgokra célzó s mély belátást tanúsító beszédei mintegy legvégső nyomatékul hathatósan fejezték be a tisztelt lakomat s meghatólag fejezték ki a nemzeti érzület irányát a nemzet nagy Deákjára figyelmet ajánlván. Este 7^{1/2}—10-ig a szavazati estélyen ugyanott a kaszinó nagy teremben működő szavazók és a dalárda mondhatni művészeti készültséget tanúsított. Az ünnepes hangverseny részletei következők: 1. „Babylon imája“ Sárosytól; szavalt: Torkos István ur. 2. „Magyar Hölgy“ Garaitól; sz. Keserü-Bérczy Ilka asszonyság. 3. „Az Itélet“ Petőfytól; sz. Kecskeméthy István ur. 4. „Feltámadás“ Vecseytól; sz. Antal-Kiss Aranka asszonyság. 5. „A politikus Csizmadia mint táblabíró“ Kakas Mártontól; sz. Monus Ferenc ur. 6. „Előre“ Tóth Kálmántól; sz. Fehér Péter ur. 7. „Erdélyben“ Petőfytól; sz. Fazekas Sándor ur. 8. „Pro et contra“ Kakas Mártontól; sz. Molnár László ur. 9. „Szavalmány“ Egressy ur által. A helybeli dalárda felváltva működött. Bizalmas szóváltás közben ittott szóba jött a Dugonics szobor ügy is. De erről máskor.

— (Horvátországi néplázadás.) — A „Magyarország“ f. hó 23-án külön esti lapban Horvátországból következő tudósítást közöl: „A károlyvári dalárda f. hó 8-kán az ozali várba tett kirándulást mintegy 50 horvát zászlóval földiszított csónakon. A tagok közül többen a szerzsán veres köpenyt viseltek. A szomszéd hegyekre nagy számban gyűlt a nép, mely a dalárdát ép déli étkezés-körül fogá s az elmőkötől a magyarok éltetését kívánta. A nép szónoka nem fogadta el az elnök poharát s kijelenté, hogy józan kíván maradni, és visszaemlékezve, hogy az 1848-ki gyászidő is így kezdődött, kijelenti, hogy a magyarokkal testvériszeretben akar élni s nem tűri a lázítást. A várból lejövő 4 magyar mérnöknek nem sikerülhetett a haragra gyűlt nép lecsendesítése. A nép fenyegetve, hogy Zágrábot földülja, a magyar zászlóknak mint az egyesülés jelvényének kitűzését követelék s a horvát zászlókat szétszaggatá, több dalárdatagot bántalmazott. — Zágrábban is nyilatkozik a nép rokonszenve.“ Mely tudósítást a nevezett lap az általunk is osztott ohajtással kíséri: „Mi részünkről ohajtjuk, hogy e rokonszeny, a testvériszeretet, az egyesülési vágy oly módon nyilatkozzék kedves horvát testvéreinknél, hogy annak örülhessünk, tehát törvényes uton, s ohajtjuk, hogy a derék nép, szomorú tapasztalásai mellett is bizék képviselőinek hazaszeretetésében s várja be a horvát országgyűlés határozatát, mely, erősen hiszszük, vízhangja lesz azon testvériszeretnek,

mely most is, a magyar országgyűlés kebelében is élénken, őszintén nyilatkozik.“

— (Adóbehajtás Debrecenben.) Folyó hó 14-kén tettelesen megkezdett városunkban az adóexecutio. Katonatisztek által szólítottat föl saját lakánál az adóhátrányos, hogy tartozását fizesse le. Ki lefizette, az minden alkalmatlanságot elhárított magáról, — ki nyilatkoztatta, hogy fizetni akar, de nem képes: arra nézve az executio föl-függesztetett; ki őszintén megvalotta, hogy nem akar fizetni, vagy a városi közgyűlés azon határozatába, miszerint a jelenlegi tanács az országosan törvénytelennek nyilvánított adóbehajtásra hazarülés vétké nélkül közre nem működhetik, — befolyt: ahhoz 6—10—12 katonát szállásoltak. Polgártársaink ezen beszállásolást a békétlenkedés minden jele nélkül fogadták, sőt találkoztak gazdag emberek, kik katonavendégeiket igazi magyar vendégszeretettel kétségbevonhatlan jeleivel igyekeztek megismertetni. Sok katona soha sem részült oly ellátásban, mint jelenleg. Némelyek számára vendégfogadóknak terítették, s 2—6 tál étel, kávé, bor, — mennyit kívánnak, vár rendelkezésükre; — hogy aztán az adó fizettetik-e? — azt az adóbeszedők tudják legjobban. — 16-kán az executio nem folytattaték, — félbenhagyott. (D. K.)

— Esztergomból f. hó 17-én szinte az adóbehajtásról tudósítanak a lapok. Az odaérkezett katonaság őrnagya parancsára a hajduk puskatüszával kényszerítették az adóhivatalnokokat előkeresésére — és az adókönyvek előadására. Két óra hosszan senkinek sem volt szabad a megyeházát elhagyni, míg végre megérkezett a közkedvességben álló alispán Palkovics Károly, erélyes szavaira felnyiták az ajtók, s hathatos igazságokat mondván az őrnagynak, éljenek közt ment a primási palotába a történeteket elmondandó. Házkint 5—6 katona szállásoltatik el az adóbehajtás ideje alatt.

— Kiegészítéstül ide csatoljuk a hirt, miszerint az adóinspector ablakait a felingerült nép beverte, s nincs ügyes, ki vállalkoznék az ablakokat megcsinálni. De nem csekély horderejű körülmény az is, hogy épen az eljárás alkalmat ad a népnek, miszerint a katonaságot fölvilágosítsa s igaz ügyének megnyerje. Nem kevesen vannak már is közöttök, kik titokban sajnálkoznak a népen. Ma reggel egy katona részegen ugyan, ezt kiáltozó az utcán, „Huncut, ki az adót megfizeti, én a magyarokhoz állok!“ Ehez nem kell magyarázat.

— Pesten f. hó 14-én a „C. C.“ lap szerint, korán reggel falragaszok valának láthatók, melyben értesítetik a közönség, hogy az adóbehajtásra, miután a város annak behajtását megtagadta, új cs. kir. adóhivatal állítottat föl, melybe az adóhátralék rövid idő alatt befizetendő, különben a következményt kiki magának tulajdonítsa. A számos falragaszok azonnal letéptek; a város házról pedig egy hajdu, tehát hivatalosan tépte le. Az ugyan e napon tartott képviselő-ülésben, e falragaszokra vonatkozólag egy képviselő tudni kívánta, mi továbbra a teendő. E kérdésre Rottenbiller polgármester az előbbi közgyűlés ilyenmü határozatára utalta a felszólító képviselőt, melynel fogva senki sem köteles a kormány fölcsólitásának hódolni.

— Gróf Teleki helye a képviselők padján, az országgyűlés folyta alatt, közhatározással türesen fog hagyatni. „Magyarország“ közli egész terjedelmében a beszédet, melyet Teleki a fölirat ügyében mondani szándékozott. Magyarország 12 éves fájdalma van benne eleven színekkel festve, s kifejtve azon nézetek, melyeket hazánk ujjaszületésénél szem előtt kíván tartatni.

— Deák Ferenc beszéde Bécsben külön lenyomatban jelent meg, melyből néhány óra alatt 20,000 példány kelt el.

— A magyar politikai bűnösök közül miut a „P. K.“ írja, csak az ősz Táncsics van még börtönben, kinek családját b. Vay ő exclja nagylelkűen segíjezi.

— A „Delejtü“ mint bizonyítékát hozza fel az ottani különféle vallás felekezeti lakosok szép egyetértésének azon tény, miszerint a lö vészegylet idei nagy gyűlésében titkárul Deutsch Károly izraelita választatott meg.

— A „N. N.“ címü bécsi lap legutóbbi számában, a magyar hongyűlésnek felosztásáról elterjedt hír csak a legszélsőbb központosító lapok kohalmányának állítja, melyek a magyar ügyeket mindig a legaljasabb fegyverrel szokták megtámadni. Ezen kikürtölt hírből egyetlen szó sem igaz, s tény, hogy a legfelsőbb körökben távol sem osztják ezen lapok által elterjesztett nézeteket.

— A múlt héten — írja a „Hölgyfutár“ — érdekes egybekelés — két nemes szív összekötése történt Pesten. A „Harmadik szomszéd“ címü regény írója, Szegfy Mór kelt össze a „Családi Kör“ szerkesztőnöjével, a szép költői lelkéről ismert Kanya Emiliával.

— Az Ujvidéken megjelenő szerblap utóbbi számában a szerbeknek nem ajánlja a birodalmi tanács illetékessége elismerését, sőt végszávaiban így nyilatkozik: „Folytassák a szerbek tovább is a magyarok iránt megkezdett kibékülését, különben könnyen az 1848-iki tévutra jutnának, melyen oly körülményeket segítenék előidezni, melyeket

nem csak nem ohajtának, de még nem is sejtették.“

— Figyelmeztetés. Az orsz. magyar Gazdasági Egyesület ugynevezett medárdvársári rendes közgyűlését f. é. június 4-dik napján (kedden) délelőtti 10 órakor fogja tartani a köztelken. Az Egyesület t. c. tagjai ennél fogva hazafui tisztelettel felkérnek, hogy e közgyűlésen az egyesületi ügyek iránt buzgó részvétük tanúsítása végett minél számosságban megjelenni sziveskedjenek. Az igazg. választmány rendes havi ülése június 1-ső napján délelőtti 10 órára van kitűzve. Pesten, 1861. május 16-kán. Elnöki megbízásból: Morócz István, egyes. titoknok.

Vegyes hírek.

— Napoleon császár ismét 100,000 darab fegyvert és 20 vontesövü ágyút adott Viktor Emánuel királynak. Ezzel össze függeni látszik azon tudósítás, melynel fogva az önkényes sereghez kinevezett tábornokok; köztök Türr is megérősítették.

— F. hó 15-ről kelt legfelsőbb határozatnál fogva a Magyarországnak alkalmazott cs. k. polgári és állambivatalnokok és szolgák, valamint a pénzügyőrség, további rendeletig katonai törvényhatóság alá helyeztetnek. Okul az hozatik fel, hogy e hivatalnokok hivatalos eljárásukban a megyei hatóságoktól felelősségre vonattak.

— A „Figaro“ élclapban Deák beszéde szinte sajtószertlen jelezteztetik. Azt mondja ugyanis egy polgár a másiknak: „Hallja csak ön, Deák beszéde egész ezer sorból áll;“ — „ez még nem tenné meg,“ — viszonzá a másik, — hanem az az ezer ördög, bennök — az a sok.

— Bázalból jelentik: Kossuth Lajos 13-án ide megérkezett. Innen fiaival együtt Helvecia belsejébe megy Genfba, s onnan Klapkával Turinba.

— Genuai hírek szerint, alattomban egyre katonákkal terhelt hajók hagyják el a kikötőt, s a szárd flottának rendelet van adva, hogy induló készen álljon.

— Alexits orosz futárról hozott hírok a „P. Ll.“ utóbbi tudósítása szerint egészen elferdítvék. Hiteles kútforrás után, e futár Pancsováról származott, Orsován midőn a gőzöröl le akart szállni, nem futár fogatott el, csak visszautasított, s ő Belgrádba folytatta útját. A többi tudósítás mind valótlan.

— Garibaldi Mieroslavski tbkhoz következő levelet intézett: „Kedves barátom! Az elhatározó harc az elnyomott nemzetiségekre nézve közeledik, de az órát meghatározni senki sem tudja. Mindig készen kell lenni. Mondja meg azért ön földieinek, mit én az olaszoknak mondtam: össze kell szerezni millió fegyver vásárlására szükséges pénzt. A vitéz lengyelek, kik a varsói mézárálás alatt megmutatták, hogy életüket a hazának képesek föláldozni: jövedelmük egyrészt is rá fogják szálni az irt célra. Ön tbk és az ön barátai készek életüket Olaszországért adni. Jó, én és enyéim hasonlót fogunk tenni Lengyelországért.“ Genua, május 1-én 1861.

— A varsói érsektől azt kívánta az orosz kormány, hogy a nemzeti dalok egyházbani éneklését tiltsa meg a lelkészeknek. Az érsek tagadólag felelt, mert — mond — nem akarja elvonni a néptől, mi szomorúságában egyedüli vigasztalása.

— A „W. Ztg.“ szerint a császár Rajacsics József karlovcii patriarchát, mint az osztrák vaszkoronarend első osztályu lovagját, a rendi törvényekhez képest, utódaira is kiterjedőleg osztrák bárói rangra emelte brinskii előnévvel.

— A császár és császárné ő felségeik e hó 21-én délután 3 órakor érkeztek meg Bécsbe. Báró Vay magyar, Báró Kemény erdélyi ud. kancellár és gróf Szécheny nemzeti diszöltönyben valának a pályaudvarban a császárné elfogadására.

— A birodalmi gyűlés felirata mellett 127 követ szavazott, ellene egy sem; de ott ült 48 komor arcu cseh és lengyel férfi, kik közül, midőn neveiket fölhivták, mindegyike azt mondá: „Nem szavazok!“ nem szavaztak pedig azért, mert e föliratot oly okmánynak tekintik, melynek kiadását ők nem gátolhatják, de melyért minden felelősséget el akarnak hárítani magukról. —

— Velencében a hangulat oly kedvezőtlen Ausztria iránt, hogy még Cavossa gróf is, mint a „M. S.“ írja, kinek családja örök idők óta nagy hive volt a császári háznak, a birodalmi tanácsba kineveztetését visszautasította.

— A bécsi német tanuló ifjuság testvérisztülésre szólítja föl a külön nemzetbeli tanuló társakat. Ezen fölcsólitás élénk vízhangra talált minden nemzetbeli tanulóknál, a csehekét kivéve, kik bizalmatlanságot szavaznak német tanuló társaiknak.

— A Lengyel határokról következő újabb tudósítások érkeztek: A reformokat meghatározó törvényjavaslatok befejezvék. P. Catonow és Karnicki Pétervárra utaztak, hogy azoknak megszentetését a cártól kieszközöljék. A nyilvános terekről a katonaság részben már visszavonott.

